

SZARVAS ÉS VIDÉKE

TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

Megjelen hetenkint egyszer, vasárnap reggel.
Előfizetési ár:
Egész évre 5 frt — kr. — Félévre 2 frt 50 kr.
Negyedévre 1 frt 25 kr. — Egyes szám ára 10 kr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Búza-utca, 1283. szám, hova a lap szel-
lemi részét illető közlemények és előfizetési
pénzek küldendők.

Előfizeléseket és hirdetéseket elfogad
a Nyácsik Soma utóda cég.
Ugyanitt egyes számok is kaphatók.
Hirdetések és nyilttéri közlemények ju-
tányos áron vétetnek fel.

Iparossegédeink önképzése.

Mintegy két hó előtt a szegedi iparos-ifjúsági egyesület körlevelet intézett a társegyesületekhez, hogy alakuljanak át közművelődési és önképzési egyletekké.

A körlevél fölött azonban ugy a fővárosi, mint a vidéki sajtó, igen csekély kivétellel, teljesen napirendre tért át, s csak itt-ott olvashattunk néhány rövid méltató sort.

Pedig az eszme bővebb ismertetést igényel, s megérdemli legalább azt, hogy egy rövidke cikkben foglalkozzunk annak életrealóságával s a czállal, mely nem egyéb, mint minden politika kizárásával, egyedül a tanulás és ismeretek fejlesztése által szolgálni a hazai ipar ügyének.

És ez eszmével foglalkozni most annál is inkább időszerűnek tűnik fel, mert a vasárnapi munkaszünettel járó kedvező helyzet az iparossegédek önképzési törekvéseinek csak előnyöket nyújthat.

Az eszme nemes s a czél elérése valóban kívánatos is.

A törekvő és a nemesebb után vágyódó iparos-ifjúság bővüli ismereteit, nemesíti szívet, lelkét és kedélyét, s ezáltal elvonatik a hazafiatalan és áldatlan törekvésektől, melyek idegenből csempésztetnek be hozzánk, s tetszetős jelszavak használata mellett, a társadalmi rend felforgatásával hirdetnek soha el nem érhető eredményeket, de a melyektől a valódi hazafias magyar ifjúság, nemcsak a múltban fordult el, de a jelenben sem akar azokkal érdekközösségben állani.

Az iparossegédek önképzési és közművelődési egyesületei nem akarnak mást elérni, mint azt, hogy törekvéseik által a munka tisztelét vívják ki, saját értelmiségüket fokozzák, hatványozzák. Akarják ezeken kívül, hogy szorgalmuk és kitarításuk által bizalmat keltsenek fel maguk iránt, s tiszteletet érdemeljenek ki minden irányban.

Most, midőn a vasárnapi munkaszünet életbe lépett, midőn a törvény a munkában kimerült testnek pihenőt biztosít, az az iparossegéd, ki nem a

korcsmai örömöket keresi, hanem munkás voltából kifolyó önérzetével is számot vet, az üdülés mellett önképzésével is foglalkozhatik, s erre is szakíthat magának időt.

Az iparos-segéd, ki az egész hét folyamán dolgozott, a vasárnapot részben bizonyára önművelésre fordítja. Az iparos-ifjúsági egyletekre tehát ezután sokkal jelentékenyebb feladat vár s nem csalódunk, ha azon reményünknek adunk kifejezést, hogy az ifjúsági dalárdák is új életre kelnek.

De midőn az iparos-ifjúságot önképzési és közművelődési egyesületek és körök alakítására buzdítanak, nem mulaszthatjuk el egyszersmind azt is figyelmükbe ajánlani, hogy egyesülési törekvéseikből az egyesület kaszinói minőségét ne hagyják számításon kívül. Mert habár a kaszinóknak főczéljuk a társas összejövetelek útján való szórakozás, mindazonáltal a művelődésnek ma már hatalmas eszközei és emeltyűi is.

A hírlapok s a könyvszekrények a szórakozási eszközök mellett békésen

TÁRCZA.

F hoz.

I.

Nagyon sokszor gondolok rád
Ábrándok közt, titkos úrán,
Lelkem előtt bájos arczod:
Délbáb a pusztán rónán.

S mint tavasszal zöld mezőben
Úzik a fényt fellegárnyak:
Máig rólad álmodozni
Képzetelem el nem fárad.

Szemed vélem a kék égben,
Sóhajadat a szellőben;
Mosolygásod: nyári hajnal;
Könnycd: harmat a mezőben.

Hangod miként tündér-zene
Cseng fülemben nappal, éjjel,
Édes bűvölet köt hozzád
Eleméssző lázas kéjjel.

Nincs belkeden semmi árnyék,
Testeden mi szép ne volna;
Haragod is kedvesebb, mint
Más ha hozzád szívern szólna.

S minél inkább nő a távol,
Mely közöttünk mérhetlen nagy,
Annál szebbnek, annál jobbnak
Festelek, mint a mélyen vagy!

Tökéletes egész lényed
Egyenként és összességben,
Mert nekem a legkedvesebb
Te vagy e nagy mindenségben!

II.

Boldog voltam, mikor ajkunk
Titkos csókban összeérek,
S nem kívém, hogy felleg borúl
Szerelmünknek kék egére.

Boldog vagyok, mikor látlak,
Már nem vágyom többre ennél!
A lemondás nem fűjőbb a
Boldogtalan szerelmenél!

KyLó.

A kis púpos.

(Elbeszélés.)

-- A »Szarvas és Vidéke« eredeti tárczája. --

A napilapok »törvénytörési« rovatában a szokott chablonnal lehetett olvasni, hogy a vád- és védbeszéd meghallgatása után a törvénytörés Remár Józsefet erős felindulásban elkövetett emberölésben bűnösnek mondta ki és harmadfélvi feyházra ítélte: másodrendű vádlottal, özvegy Rományi Edénét a részesség vádjára alól felmentette.

A közbíró kijelentette, hogy az ítélet második felében megnyugszik, hanem az első felére nézve felebbez -- a büntetés súlyosbítása végett; a védők is bejelentették a maguk apellátáit, a törvénytörés tudomásul vette -- azzal a hosszú végtárgyalás be volt fejezve.

A tárgyalási hírnök, akiknek egyéb dolguk nincs, mint az összes tárgyalásokat végig hallgatni, megnyalták az ujjukat s azt mondták: »ej, de érdekes volt!« A lapok humanus karczolatokat irtak a tisztelt vádlottakról, a képesek szépen le is photographáltak őket. Egy orpheusi igazgató a felmentett vádlottnőnek szerződési aján-

megférhetnek, s ha a szellem üdülést óhajt, a tisztességes szórakozás mindenkor megengedhető.

Alkalomadtán egy-egy felolvasás nemcsak élvezetet nyújt, de gazdagítja is ismeretkörünket. S ha az iparos-ifjúság törekvésének csálhatlan jeleit mutatja, bizonyára mindenütt fognak akadni kiváló férfiak, kik felolvasásokra vállalkozva ezáltal nemcsak az iparos-ifjúság tekintélyét emelik, hanem az egyesület tagjainak igényeihez mért könnyed modern tanulságos előadásai által az ott tartózkodást is kellemessé, vonzóvá teendik.

S mit szóljunk még a színelőadásokról, melyek az önképzésről és művelődésről alkotott program keretében szintén oly szépen beillenek.

Csak a napokban olvastunk egy iparos-ifjúsági műkedvelői előadásról, melyen az egyesület elnökének »A műhelybe vissza« című darabja adta elő. Az iparos életből vett alkalmi vigjáték, mely a szociális törekvéseket s az indokolatlan sztrájkokat ostorozta, nemcsak a közönségnek tetszett, hanem gyakorlati haszna abban van, hogy a szövegben kifejtett tisztult s helyes elvek az iparos ifjúságnak mintegy vérébe mennek által, s jöhet bárhonnán is mételyező áramlat, de hazafias iparos ifjúságunk nem válik annak áldozatává.

Távol legyen tőlünk, hogy felekezetiesség vezéreljen bennünket, de elfogultság nélkül tekintve be kell látnunk azt, hogy az általunk jelzett közművelődési és önképzési egyesüle-

latot tett — és ezzel igazán vége volt mindennek.

Hej, pedig Rományi Edéné alig egy félévvel ezelőtt még nem volt sem özvegy, sem vádlott, hanem a Lipótvárosnak irigyelt szépsége. Szép volt és gazdag. Férje, a kinek, mint mondani szokták, »szilárd« bank- és vállalkozása volt, úgy látszik, könnyen teljesítette neje minden kívánságát. Gyönyörű szép asszony volt: arcza fehér, mint az alabástrom, átlátszó pírrel bevonva, koromfekete sötét hajához gyönyörű excen-trikus ellentétet képeztek nagy kék szeméi. Mikor végig hajtatott az Andrássy-úton, bizony alig volt szem, mely utána ne nézett volna. A turfón csak úgy szórta a pénzt, — egyszerűen, minék rajzoljam, grand életet vitt a szó teljes értelmében.

És ez a nő nem volt boldog. Tudja isten, nem tetszett neki az az egyszerű pénzember, a ki még talán arra sem tudott volna válaszolni, hogy melyik lóra fogadjon; kicsit az is bosszantotta, hogy jobban érdeklik a Panama-esatorna részvényei, mint az, milyen lesz az ő ruhájában a betét: créme-e vagy rózsaszín? És, míg a világ,

tek csak akkor mozognak helyes irányban, ha akként vannak szervezve, mint a katolikus legényegyletek, a minőknek azokat az e téren elévülhellen érdemeket szerzett Szabóky Adolfunk megalkotta s megteremtette.

Az ily egyesület csak akkor lesz szilárd alapokra fektetve, ha mint tisztán társadalmi és erkölcsi intézmény akar működni, s csupán csak erkölcsi eszközökkel akarja céljait elérni; s ha ezen az alapon kívánja társas összejövetelei által az együvértartozás és társulás érzetének ápolását fejleszteni, s ha önképzése és közművelődése tekintetében is az erkölcsi elvek vezérlik.

Az ily irányú önképzési és közművelődési törekvésekben bennünk mindenkor lelkes támogatókra és pártfogókra talál a hazafias iparos-ifjúság.

Medor.

Iskolai takarékpénztár.

Hát ilyesmi is létezik a világon? No már ezzel is szaporodott a divatos sikkasztások tere. Hát ennek is van létjoga? Nincs elég mindenféle pénztárunk? Hiszen van hova, de nincs mit eltennünk! Ott a városi takarékpénztár, a takarékpénztári telep, a népbank, a postai takarékpénztár, még iskolai is szükséges valakinek? Bocsánat, biz' igaz a, hiszen ez már régebben, még a postai előtt kezdődött és még mindig erőlködik létezni nálunk Szarvason is; de biz' ez már nem szükséges és mint haszontalan krajezároskodás fölösleges is, mely csak arra való, hogy a kezelő tanítót a rávesztegetett idő- és bibeledéssel gyötörje! — Ilyeténképen fogja gondolni és mondani talán a tek. lapszerkesztő úr, meg az igen

vagy legalább igen sokan azt hitték, hogy a legboldogabb pár, ők maguk igen jól tudták, hogy valami tátongó úr van kettőjük között.

Remár József úr volt a bank első könyvelője. Szegény, igazi ideálja a férficsúfságnak. Az egész emberke olyan kis csiny volt, hogy, mikor ráhajolt a nagy főkönyvre, egészen elveszett benne, hátán óriási púp diszelgett, mely föloldalát csaknem a földig nyomta le, egyik lábára sántított úgy, hogy csak mankóval pótolhatta némileg természeti fogyatkozásait. Hanem az igaz, hogy használható ember volt nagyon; hisz az élet semmi örömet nem nyújtott neki szokott foglalkozásán kívül, a könyvek és számok képeztek egyedüli, összes gyönyörét.

És ennek a szegény embernek még hozzá az a nagy malheurje volt, hogy ott a kebliben, a baloldalon — szíve is volt, mintha a természet, mely testét megcsúfolta, mélyen érző szívvel akarta volna pótolni a fogyatkozásokat.

Szegény kis püpos könyvelő beléscsereget halálosan a gyönyörű asszonyba. Pedig bizony ritkán látta. Az igaz, hogy a

tisztelt olvasó nem egy tanítóval együtt. De hogy a dolog nem egészen úgy áll, hadd mondjam el én, ki egy iskolai takarékpénztárnak 10 év óta vagyok kezelője és így tapasztalatból beszélhetek.

Az való és szentigaz, hogy az iskolain kívül sok mindenféle takarékpénztár létezik, de helytelen felfogás s állítás, hogy azért az iskolai szükségtelen és így mint haszontalan figyelmet sem érdemel. És csak sajnálni lehet, hogy az iskolapénztárakat melőzik, hogy azok sehogy sem bírnak lábra kapni, nem bírnak különösen azon idő óta, a mióta az ügynek hivatott lelkes harczosa, Weisz Bernát F., az orsz. gazd. egyesület iskolatakarékpénztári bizottságának elhunyt elnöke, megszűnt érdekében buzgólkodni. És ugyan miért pang ezen intézmény, ha jó? Azért, mert nincs méltón felkarolva. Nem ismeri a világ, — lehet, hogy tán nem is óhajtja ismerni annak az intézménynek célját, mely a jövőben elrejtve hordja magában gyümölcse magvait.

De ugyan miképen mondhatom én azt, hogy iskolatakarékpénztáram virágzása hanyatlóban van, amikor az évről-évre oly szép eredménnyel dicsekszik, mint azt az ezévi jelentés is mutatja, lévén a betett forgalmi pénz 170 frton felül? Ez igazán szép összeg. Csak az a baj, hogy többi közt nem is az a célja tulajdonképen ezen intézménynek, hogy nagy összegeket gyűjtsön egy-két betevő, hanem hogy minden iskolás gyermek gyakorlatilag üzze bármily picziny összegével a takarékoságot úgy, hogy azt el is sajátítsa egész életére. Tehát a gyermeknek nem anyagi, hanem erkölcsi javát célozzuk, s nem is a jelen, de a jövő szempontjából indulunk ki.

Hogy pedig a gyermeket a takarékoságra idejekorán szükséges *oktatni*, azt elismeri mindenki, másrészt lépten-nyomon tapasztaljuk az életben azt is, hogy a tisztességes megélhetésre az *elmélet* soha sem elégséges. Ép azért takarékoságra a gyermeket az oktatás mellett *gyakorlati* veze-

főnöknő megjelent az üzletben hetenként kétszer: szerdán és szombaton, a pénztárnál. Hanem Remár József ilyenkor feltette a nagy pápaszemet, beletemetkezett a könyvekbe, irományokba. Köszönteni alig merte, ránézni csak lopva volt bátorsága. Mintha nem is törődne azzal, hogy már itt van az üzletben, elkezdte mormogni: 8 és 8 az lizenhat, 600 forint... míg édesen csengő hang nem szólt hozzá kaczagva: »Ugyan, kedves Remár úr, írja be, hogy 500 forintot kivettem.«

Kedves Remár úr! Úgy csengett ez a szó egész nap a fülében, dehogyan egész nap, szerdától szombatig, míg újra nem hallotta. A parfume-illat betöltötte az egész üzletet, még a naplónak is olyan édes kábitó szaga volt. A napsugarak vígabban kukucsáltak e rideg számsorok közé; a könyvelő egy negyed óráig is elmormogta: 8 és 8, 8 és 8, míg észrevette, hogy nem tudja összeadni. »Öregsünk, kedves Remár, — szólt oda ilyenkor a bankár szelid pirongatással — lassan megy a munka.

Egy reggel a bankár nem jelent meg az üzletben, pedig máskor ő volt az első, hanem beküldte a szolgát Remárért, jöjjön

tóssel is szükséges *nevelni*, azon közmondást is tartva szem előtt: »Gyakorlat képezi ki a férfit.«

Mint hogy mindez megdönthetetlenül így áll, nem elegendő a kitűzött cél eléréséhez, hogy egy iskolában, sőt egy, több tanítóval ellátott városban, akár pedig egy egész országban is, csupán csak *egy-két* gyermek szüze, hármily szorgalommal s hármily nagy összegekkel is a takarékoságot, hanem igenis kívánatos a közjó tekintetéből csakúgy, mint egyes családok és egyének leendő jóvoltáért, hogy *minden* óvoda-, tanoda-, nevelde-, vagy bármi néven nevezendő tanintézetben *minden* gyermek, kivétel nélkül, gyakorlatilag csak úgy, mint elméletileg vezetessék az iskolai takarékpénztár által a takarékoságra. Ha ugyanis azt nem szokta meg a gyermek, miképen fogja tudni folytatni a nagykorú? És az irás szavaival szólva: »Ha a te ifjuságodban semmit sem gyűjtöttél, miképen találod meg azt vénségedben?«

Hogy azonban a takarékpénztár minden tan- és nevelőintézetnél létesülhessen s ez alapon minden gyermek haszonnal szbhosse a takarékoságot, s végre, hogy ekként ezen intézmény céljának minden tekintetben teljesen megfelelhessen: ahhoz elengedhetlenül megkívánatik úgy a *főtanhatóság*nak, mint a *szülő- és kezelő oktatónak* szakértő buzgó hozzájárulása.

A legelső és legsürgősebb leendőnek mutatkozik az, hogy az iskolai takarékpénztárak behozatala minden óvoda- s minden tanintézetnél *kötelezőleg* elrendeltessek úgy, hogy egyúttal a szülők is kötelezve lennének gyermekeiknek ha nem is gyakran, de mindenestre erejükhöz mérten, legalább egynehány krajczárt adni, amit azok betétképpen a takarékpénztárt-kezelőnek adnának át. — Így bizonyára a kezelők is sokkal több kedvvel és buzgalommal felelőnének meg feladatuknak, ha előre látnák nemes foglalkozásuknak végeredményét, t. i. a szegényebb családoknak is megtakarí-

tott filléreit, s az öntudatosan takarékos jövő nemzedéket; akkor bizonyára nem érné őket a *közöny és véthet mulasztás* vádjá, hanem megilletne őket ama sokatmondó dícséret: »A tanítók mentették meg a hazát a végveszedelemtől, mert neveltek neki takarékos honfiakat.« Mert hiszen úgyis van az a közéletben, hogy minden felmerülő nevezetesebb eseményt a tanítók közreműködésével hoznak kapcsolatba, amint ezt láttuk a porosz-francia háborúnál is, hol az volt mondva, hogy nem a katonák, de a néptanítók verték meg a francziákat!

A szülők előtt ismeretes, nyilvános és szabatos módszer szerint kell a növendéket, mint a leendő utódot nevelni, de viszont a szülőkre nézve kötelezőnek kell lenni, hogy lássák el, ha csak néhány krajczárral is iskolába menő gyermekeiket; már hogy ez sűrűen vagy gyéren tehető-e, az egyre mén. Hogy ez ily folyamalba jöjjön, az iskolai főhatóságtól függ. Ugyancsak ettől függ továbbá a leglényegesebb része is e dolognak, t. i. a tanítónak ez ügy iránti érdeklődése, vállalkozása s hozzájárulása. A tanítónak ugyanis önszántából s jóakaratóból való buzdulása ez ügy iránt, a mint ezt a 15 évi kísérlet kézzelfoghatóan bizonyítja, nem sikerült teljesen, sőt az ügynek kárát okozza, mivel a hazai 20—25 ezer tanító és az ugyanannyi egyéb tanintézetbeli nevelő-egyen közül, csak mintegy egy negyed, illetve tizedrész karolta fel ezen intézményt. Nagy kérdés tehát az, hogyan éri el kitűzött célját azon szekér, melynek csak az egyik kereke van használatban s a többi három nem működik? Nemde a szekér tulajdonosának és kormányzójának rendelkezése s intézkedése segíthet hamarosan a bajon, ha még a hiányzó kerekeket is használatba hozza?!

Végezetére, ha igaz az, hogy a takarékoság által megszereshető a megelégedés, és a megelégedés mások vagyonának tisztelgetésében tartását eredményezi; ha áll az is, hogy a saját vagyonunkkal való megelé-

dés munkálkodásra, kenyérkeresetre indít; továbbá ha igazat adunk Csengery Antal eme szavainak: »Ha sehol e világon nem léteznék iskolai takarékpénztár, Magyarországhban kellene azt életbeléptetni«; meg ha Deák Ferencz állítása és úgy hiszem vele együtt mindnyájunk helyeslése szerint az iskolatakarékpénztár-intézmény a *legjobb eszköz* arra nézve, hogy a gyermekek erkölcsi és takarékosághoz szoktató nevelése által egy egész nemzet erkölcsé megjavíttassék: úgy okvellenül be kell következnie annak, hogy az iskolai főhatóság ez életrevaló intézményt behozza, s minden egyéb e nemű pénzintézménynek elébe tegye. De mikor? Vajha minél előbb!

Macskonyi Ágost,
tanító.

Némely mellékes keresetmódokról

vagy

hogyan juthat pénzhez a földműves ember?

— Alkalmoszerű beszélgetések. —

Írta: **Egy öreg ur.**

II. A szőlőben. (Folytatás.)

S ez még nem minden, hanem nézzenek be a fűszeres boltokba, ott is megláthatják üvegekben a sok mindenféle veleménymagvakat; burgundi, hagyma, uborka, lóher, virág stb. magot, miket a boltos messze földről hozat. Pedig nálunk is megteremne mind. Hát még ha eljőnnének hozzám! Meenyi szép drága árjegyzéket mutathatnék, a miket a magkereskedők küldenek többnyire külföldről! Azok se pazarolnák ám hiába ilyenekre a pénzt, ha jó hasznuk nem volna belőle.

Tengerpénz, ezrek meg ezrek mennek ki esztendőnkint az országhól ily magvakért. Nem jó volna-e az itt benn tartanunk? Mi kell hozzá? egy kis kertet kellene keríteniünk, — asszony, gyermek elmulat vele, és lenne belőle jó jövedelem.

be hozzá. A püpos szépen letette kezéből a tollat, odavánszorgott a közeli vízvezetékhez és megmosta a kezét, melyek rendesen végig tentásak voltak, mandzseltáit kifordította, hogy tisztábbak legyenek, hóna alá fogta a mankót és bement az iroda mellett lévő kis szobába. Ott már várta a főnök, egészen kikelve magából: »Tudja-e Remár úr, hogy koldus vagyok? Az éjjel összegeztem a számadásokat, bukott ember vagyok. Önnel akarok tanácskozni, várjon rám kérem, csak a nőmmel szólok pár szót. Azzal besietett a szomszéd terembe.

A kis püpos könyvelő nem volt meglepetve; jól tudta, hogy a bank nem bírja ki az örült költségeket, de hát nem szólhatott, vagy talán nem akart. Odahúzott szépen egy széket az ajtóhoz, mankóját ölébe tette és elkezdett hallgatózni.

Úgy látszik, ez egyszer heves szóváltás volt férj és nő között. A férj erélyesen szemére hányta nejének, hogy tönkretette, a nő pedig kaczagott mindenre. Ez a kaczagás annyira felboszantotta a szegény bankárt, hogy hirtelen fellobbanásában azt találta mondani: »te ledér!«

Hogy pattant föl erre a szóra az az

asszony. Remának odaragadt a szemé a kuleslyukhoz a nagy nézésben. Mint egy mythologiai alak, mint egy istennő dobt oda a férjnek, aki úgy látszik, maga is meg volt ijedve a nagy merészségétől: »ezen szó után csak ügyvédek által érintkezhetünk« — és indult kifelé, egyenesen a szobának, ahol a kis püpos kuczorodott.

A szerencsétlen férj aztán elkezdte kérlelni megbántott nejét, hogy bocsásson meg neki, olyan alázatosan, olyan szívhezszólóan; elmondta, hogy szereti, hogy imádja, hogy az előbb örült volt, magánkivül, hogy ezentúl is neki fog szerezni, a mennyire szüksége van, — az pedig mindenre ridegen csak annyit mondott: »késő már, vége.« Mikor aztán végleg megúnta a férj jeremiádjait, kegyetlenül kijelentette, hogy ő szegény embernek a felesége nem maradhat.

Hah, mint ugrott fel az előbb még könyörgő bank- és váltóüzlettulajdonos Remár József csak annyit látott, hogy az asszony karját ragadja meg, aztán mintha az örület szállt volna a fejébe. Mintha újra hallotta volna: »ugyan, kedves Remár, irjjon be 500 forintot! pedig belülről az hallat-

szolt: »megöllek, ha nem akarsz az enyém maradni.« Nem tudta többé, mit csinál, talán egészen öntudatlanul felrántotta az ajtót. A nő koromfekete sötét haja rá volt csavarva a férj kezeire, nagy kerek kék szemével ránézett a belépőre. Magánkivül volt: jobbába kapta a súlyos mankót és azzal teljes erejével rácsapott a férfi kopasz fejére.

Nagy vérsugár szökelt fel, a bankár összezúzott fővel szó nélkül holtan rogyott össze, a nő leeresztett hajjal borzadva rohant ki, jobbra-balra kiabálva: »gyilkos, gyilkos.« A kis püpos nyugodtan állt a küszöbön; körülnézett tetőva szemével, hirtelen lehajolt a halotthoz és megcsókolta kezét, majd fölemelte a mankót, véres volt. A kifordított manzseltára ráhullott egy pár csöpp vér: azt szépen megtörülte. Odalen egész népcsődület állott már; Szegény Remár József hóna alá fogta a véres mankót és elkezdett biczezni a lépcsőkön lefelé. Utközben csak azt mormogta: »megöltem... megöltem... megöltem...«

Neu Sándor.

Ugyanaz a József bácsi, a kit előbb említettem, megvett egyszer egy elhagyatott szőlőhegyet. Azzal is kinevelték. De József bácsi azzal nem törődött, hanem azt tekte, hogy 3 esztendő alatt bevette belőle az árát. Aki eltalálja, hogy miből? neki adom az én szőlőhegyemet, a melyiken most dolgozunk. Pedig ugyan nem örömet válnék meg tőle.

»Hát nem a borából?»

— Bizony nem! A bor hozott neki legkevesebbet, hanem talált ott egy levendula-bokrót, azt még jobban elszaporította, a kis leányával a virágját megszedette, pihenés közben összeköszögtek kis csomókba. Aztán természetűleg ugorkát, a káposztás hordók nyáron ugyanis üresek voltak, azokba összeszedte, s kil nyersen, kit besavanyítva behordta a piacra, és ezekből, — meg az ilyen gyüm-gyomfélékből, a mit más ember semmibe sem vesz, mondom, egy pár év alatt bevette az egész szőlő árát. Nos hát mi nem tudnánk-e levendulát meg ugorkát természetűleg? Dehogyan nem! dögvél terem, csak ültetni kellene. De azért menjen be csak valaki a városba, nézzen be a »Fekete kutya« boltba. Ott fogja látni az uborkát becsinálva szépen üvegekbe. Aztán kérdezze meg a boltost, hogy hol vette? Biz azt külföldről hozatta. Azért is kiment az országból a pénz. — Azért vagyunk ám mi oly szegények!

Lám a körösi meg makói kofák is végig járják megyénket vásárok alkalmával a zöldséggel. Bizonyosan van hasznuk mellette, másképp nem fizelnék érte a drága fuvar. És ha azoknak behozza olyan mesziről, nem hozná-e be nekünk még jobban innen közelből beszállítani a piacra az ilyesmit.

»De ha nem terem meg minálunk!»

— Próbálta?

»Nem biz én, csak úgy gondolom, hogy nem termesztik.«

— Persze hogy nem terem, ha nem termesztik. Lássá én megpróbáltam! Nem látta, milyen szép sárga répát szedtünk ebből a kis kertből itt a szőlő alatt? Akár a kezem szára, meg vöröshagymát, mint egy kis tányér. Meg a zeller se sokat enged a makainak.

Ha pedig az enyimen terem, gondolom, hogy a másén is megteremne! Csak akarni kell. Nekem egyszer tíz krajczárjával kellett vennem a piacon egy szál tormát. Akkor megfogadtam, hogy no, én se veszek több tormát a piacon. Nem is veszek, se azt, se mást, a mit magam termelhetek!

A tormát is, lám, nálunk semmibe sem veszik, máshol jó jövedelemforrás az is. Mennyi kell évenként olyan nagy városban, mint Budapest, s azt mind Csehországból szállítják, hol azt rendszeren ültetik, kapálják, bizonyosan jó haszonnal. Mert ha számítunk: 36—40 darab megterem egy négyszög öl földön, s darabját csak krajczárjával véve is, — már 360 frt évi jövedelem holdjáról.

Egyébb kerti vetemények még jobban is jövedelmeznek. Egy négyszög ölön megterem például legalább is 40 darab vöröshagyma; csak krajczárjával számítva is darabját, 4500 frt holdjáról (a mi például a pápai ügynevezett tókerthben rendes dolog). Számítsunk tovább: hány fej saláta, hány da-

rab sárgarépa, retek, ugorka stb. terem, hány darab magtorzsa, magrépa, burgundia zöldség stb. fér el egy ölyi helyen? mennyi terem azon? mi annak az ára? — Egy holdra számítsunk ezerszer annyit és meg tudjuk: mennyivel hoz többet a kert, mint a mező?

Aztán meg azt se feledjük, hogy a kerti földet többszörösen is ki lehet használni; hogy az egész esztendőn át él az ember és mindenféle háziállat, hogy a mellett tehenet, borjút, malacot, bányt stb. lehet tartani, nevelni: a mi megint haszon.

»Nem ilyen embernek való dolog az.«

— Hiszen ugyis tudom, hogy meglelt ember nem szeret az ilyenekkel piszmogni, hajladozni, meg azt is tudom, hogy nálunk — elég helytelenül — válogatni szokás a munkában. Egyszer egyiknek, másik másiknak nem való. No jól van, hat ne legyen a veteményes kert a férfi dolga, ámbár én. a mint elégszer láthatták, nem röstellek azzal foglalkozni, pedig én is férfi volnék, vagy mi? Legyen hát a férfié a gyümölcsös kert. Az azzal való foglalkozást talán csak nem tiltja méltóságunk! Meg nem foghatom, hogy a magyar ember miért idegenkedik tőle; mikor annal nincs egy se szebb és hasznosabb foglalkozás! Tudom, hogy százféle kifogás van ellene. Majd máskor lesz alkalmunk jobban megbeszélni hegyről lövőre ezt az egész dolgot. Most csak egyet mondok.

Látják ott azt az almafát? Elhiszik, hogy nem adnám oda 50 frtért.

No lám! pedig ha az a fa ott nem volna, mit érne az a tíz-tizenkét négyszög öl hegyoldal, a mit az elfoglal? Az ilyen hegyes földnek 1000 öles holdját 200 frtba számítva, esik egy öltre 20 kr., tizenkét öltre 2 frt 40 kr. Tehát az a kis darab föld 20-szor annyit ér nekem, mert az a fajta áll.

»De hoz-e 20-szor annyit?»

— Próbáljuk meg! miért nem adnám azt a fát 50 frtért? Azért, mert az megterem esztendőnkint legalább is 1000 darab almát, melynek darabját eladom 2 krajczár, tehát 20 frtot jövedelmez az a tíz-tizenkét öl. Most már vegyük a legjobb buzatermő földet. A legjobb esetben ad egy hold 40 frt hasznat, esik egy öltre 3 krajczár, tizenkét öltre 36 krajczár. A gyümölcsösnek pedig, ha 12 öle 20 frtot ad, holdjára esik 200 frt, öltre pedig 66 krajczár. Azon kívül meg az alját meg is kaszálok. (Ha pedig faiskolát csinál valaki, egy négyszög ölön nevelhet 3 év alatt 30 drb oltványt. Darabja 30 kr., az tesz 9 frtot. Tehát évente öle 3 frt hasznat hoz.)

»De nem terem ám minden esztendőn!»

— De bizony, ezen a fán terem minden esztendőn, s majd idővel a többiekkel is megteszem, hogy teremjenek. Mert annak is van módja. De azt most nem értünk rá elmondani. Most csak arra felelek, a mit előbb említettem, az adófizetést illetőleg. A német hírodalom egyik országában, Württembergben, minden utmellék be van ültetve gyümölcsfával, s ezek termése fedezi az egész község adóját, úgy hogy az egyes embereknek nem kell adót fizetniük. Ugy-e boldog állapot? — És hát mi nem tehetünk-e meg azt?

»De hát mit csinálnak annyi gyümölcsösök, nem rothad a nyakukon?»

— Nem bizony, mindig könnyebb a sokat eladni, mint a keveset, mert annak helyébe megy a kereskedő. Aztán meg mennyiféleképen el lehet használni a gyümölcsöt! Él vele ember, állat, aszalják, főzik bort, ecetet, pálinkát készítenek belőle.

Érti már most, hogy mi az a belterjes gazdálkodás. Elhiszi, hogy azzal jövedelmünket gyarapíthatnánk? A kinek kertje van, mindig van jövedelme! Ha nem ad is egyszerre sokat, de adja folyvást, aztán sok kicsiny sokra megy; jobb a sűrű krajczár, a ritka forintnál.

Csak el kell kezdeni, majd beleizlenek. És ha majd a kisbirtokok lassanként kertekké változnak, — akkor lesz Magyarország virágzó ország, nemcsak azért, hogy tele lesz virágzó és gyümölcsöző fákkal; hanem az erszények is megtelnek pénzzel.

A kertben aztán igen jó helye van a méhbáznak, melyben ingyen munkásokat tart a gazda. Igaz, hogy a méhészkedés mostanában nem igen virágzik, de újabbannak is találtak többféle módját, hogy jól jövedelmezzen.

(Vége köv.)

MI UJSÁG?

— Műkedvelői színi előadás. Miként azt már lapunkban jeleztük is, ma, vasárnap az iparos ifjakból alakult műkedvelők az egyetemi zászlóalap javára a »Sárga csikó« népszínművet adják elő a következő szereposztással: Bakay András: Deák Ferencz, Erzsike: Konyecsnyi Ilka k. a., Csorba: Petricz Zoltán, Ágnes: Podani Emma, Laczi: Beccák Lajos, koszorús leányok: Müller Etelka, Lindenberger Etel, Marsall Milli és Herczberger Ida kisasszonyok, pusztabíró: Zsuráfi Sándor, Peti: Gyebnár Márton, kántor: Greifel Kálmán, lezég: Lászlóffy Vilmos, csárdásgazda: Pető Sándor, Bogár Imre: Marsall Sándor, Szűnyog: Kiss József, koldusok: Bauerfeind és Gaál, Böske: Molitorisz Paulin, Kecskésné: Csizsár Etel, Trézsi: Szarka Emma, csaposleány: Lévy Ida, Pista: Liska György, Ferke: Ábrahám László, cigányok: Ferenczy, Csizsár B., Józsa Márton és Hajdú Elek, pandurok: Szpisják József és Ábrahám Lajos, szolgálók: Králik J. és Budinesovics M. A próbák e héten már serényen folytak, s több jó alakítást volt alkalmunk azokban látni. Reméljük, hogy a t. közönség tömeges pártolása által egyrészt a jótékony-ságát most is ki fogja mutatni, másrészt pedig megjelenése által is mintegy méltánylását s elismerését fejezi ki a műkedvelőknek, kik fáradságot nem ismerve ügyüket lelkesen iparkodtak sikerre vezetni. Mennyiben sikerült ez nekik, azt ma a t. közönség megfogja látni. Előadás után táncz lesz.

— Városunk előkelő köreiből alakult műkedvelői társaság próbái Liska János úr vezetése mellett esténként szorgalmasan folynak s szép női társaságot vonzanak oda. A jövő héten már a színpadon folytatják a próbákat s az előadás aug. 8-ikára van kitűzve. — Ennek kapcsán sietünk a t. közönség tudomására hozni, hogy az izz. mindkét nemű ifjakból is alakult egy műkedvelői társaság s előadását aug. hó

közepén fogja megtartani. Az ügy élén Dr. Szemző Gyuláné úrnő áll. Csak üdvözölhetjük e nemes mozgalmakat, melyek hivatalosan vannak társaságunkat élénkíteni s városunk ifjuságának életrevalóságát kimutatni.

— A békés-szentandrásfi fiatalság aug. 9-én a »Népkör« helyiségében zártkörű jótevékenykedő társaságát rendez az ösödi dalkar közreműködése mellett. A rendezőség teljes odaadással működik, hogy e mulatság jól sikerült legyen.

— Hangverseny T.-Kömlősen. A tótkömlői magy. leányiskolai társulat saját pénzlára javára, a békési esperesség évi közgyűlése alkalmából 1891. augusztus 5-én a »Kömlő«-szállóba díszteremben jótevékenykedő hangversenyt rendez a következő műsorral: 1. Hymnus, férfidalkar. 2. Norvég phantasia Wilmerstől, Chovan Kálmán úr. 3. Magyar dalok, hegedőn játsza * * *. 4. Fonódal a »bolygó hollandiból« Wagner-Liszt, Chovan Kálmán úr. 5. Népdalok, éneklő zongorakísérettel * * *. 6. Magyar egyveleg Chovan Kálmántól, előadja a szerző. 7. Oh ne mondj engem rózsádnak Zimaytól, férfi dalkar. Belépti-díj: személy-jegy 1 frt, család-jegy 2 frt 50 kr. Kezdeté pont 8 órakor. Hangverseny után táncz.

— A vármegye rendkívüli közgyűlésén bizottsági tagok kevés számban voltak ugyan, de mégis várakozáson felül fölben, mint a mennyire számítottak. Különösen Szarvasról voltak ben sokan és pedig a szarvas-mezőhegyesi vasúterv érdekében, melyre nézve ama aggodalmat táplálták, hogy a közgyűlés esetleg nem lesz hajlandó a vasút engedélyezésére kikötött és a vállalkozó által be nem tartott határidőt meghosszabbítani. Ezen aggodalom nem valósult ugyan meg, amennyiben a bizottság a határidőt további hat hónapra prolongálta, de annyit konstatálhatunk, hogy a szarvas-mezőhegyesi vasútvonal iránt a lelkesedés, mely kezdettől fogva nem volt valami nagy, jelentékenyen megcsappant s hovatovább szélesebb körökben terjed a nézet, hogy a vármegye túlságosan splendid, amidőn eme problematikus értékű s reményű vonalat négyszázezer forinttal segíve. Annyi kétségtelen, hogy a sárréli — s ha létesül — a szarvas-mezőhegyesi vasútra megszavazott 800,000 frt szubvenzió évi járuléka, rendkívül súlyos a közuti alapra s azt a mindinkább fokozódó igények kielégítésében éltözökre megbénítja. A közgyűlés egyébként simán folyt le, az ügydarabok mondhatni gépileg lemorzsolattak, felszólalás is alig volt egy-két tárgynál, az állandó választmány javaslatai elfogadtattak.

— A nagy-kőrösi kir. méntelep élelmezéséhez szükséges lápszerek, mint kenyér, zab, szalma, valamint fa- és petroleum szállítására vonatkozó árlejtés aug. hó 25-én d. u. 2 órakor ejtik meg N.-Kőrösön.

— Füzés-Gyarmaton egy *iraki* állás töltetik be, melyre vonatkozólag a pályázatok e hó 10-éig adhatók be.

— Figyelmeztetés. Mindazok, kik a közmunka-adót eddig be nem fizették, felhívatalnak, hogy ezt *f. hó 15-éig megtenni* el ne mulasszák, mert ellenkező esetben kénytelenek lesznek e határidőn túl késedelemi kamatot fizetni s végrehajtás alá kerülnek.

— Ártézi kút M.-Berényben. M.-Berény község elhatározta egy ártézi kút létesítését és arra már ki is írta a pályázatot, mely szerint a tervezet és költségvetés *hó 10-ig* adandók be.

— A csabai népbank hűperében a nagyváradi kir. tábla helyben hagyta a gyulai kir. törvényszéknek ama végzését, melylyel biztosítási végrehajtás rendeltetel el a népbank igazgatósági s felügyelő bizottsági tagjainak ingó s ingatlan vagyonára. *Tájber* Gusztáv volt felügyelőbizottsági tagnak a kir. törvényszéknek a vizsgálatot elrendelő végzése ellen beadott fellebbezését pedig visszautasította. — A kir. törvényszék az összes ügyiratokat a vizsgálat további folytatása végett Balogh Samu vizsgálóbírónak adta ki.

— Tudósítva lettünk, hogy néhány nap mulva Schreyer úr, a Cramer-czég zongoragyáros képviselője, városunkba jön zongoracsalás végett. Fenti czég, dacára hogy gyári áron árul, azon kedvezményt is nyújtja, hogy részletekben is törleszhető a vételár, valamint ócska zongorákat is becsereél. Schreyer úr különben, ki zongoraművész is, személyesen szolgál felvilágosítással. Lakása a Bárány-szállóban.

— A szegedi m. kir. hábaképző-intézetnél a legközelebbi — október hó 1-jén kezdődő magyar-német tanfolyamra 12 tanuló részére egyenkint 40 frtyi állami ösztöndíj van rendszeresítve. Mindazok, kik azt elnyerni óhajlják, a nméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztériumhoz intézett keresztlevelel, erkölcsi és szegénységi bizonyítvánnyal felszerelt helyegtelen folyamodványukat augusztus 31-ig nyújtsák be Szegeden, dr. Mann J. igazgató tárnál.

— Agyonnyomta alvás közben Zahorán Mihályné csabai lakos 5 hetes kis gyermekét. Az erős munkában kifáradt asszony olyan mélyen aludt, hogy éjjel, midőn fekhelyén megfordult, nem vette észre, hogy a tehetetlen kisdud is alája került, s csak reggel, midőn felébredt és gyermekét akarta megszoztatni, látta, hogy az halott.

— Békésen a r. kath. egyház által építendő iskola felépítésénél előforduló és összesen 3839 frt 61 krral előirányzott munkélatoknak vállalatba adása végett Békésen a r. kath. főiskola helyiségében f. é. augusztus hó 9-én d. u. 3 órakor árlejtés lesz. A terf, költségvetés és feltételek Mezey Lajos közs. első jegyzőnél és iskolaszéki elnöknel tekinthetők meg. Felhívjuk e vállalatra a helybeli és vidéki építészpolgártársaink figyelmét.

— A b.-gyulai kir. törvényszéknél egy irodatiszti állás fog betöltetni, melyre vonatkozólag pályázók folyamodványait a kir. törvényszéki elnökhöz adják be.

— Szerencsétlen esés. A Kőrösön működő kotró-gépnél egy munkás a vízbe esett oly szerencsétlenül, hogy a hajó alá kerülvén, a vízbe fulladt. Midőn a jobb sorsra érdemes ember hulláját társai kifogták, ugyanazon helyen egy ismeretlen holttestet találtak, mely — a külső jelekből ítélve — már régebben kerülhetett a sötét títkokat rejtő hullámok közé.

— A szabadban fürdeni csakis az előjáróság által kijelölt helyeken, i. i. a volt indigó-gyárnál és Pipkák mellett van meg-

engedve. Mindazok, kik e rendelet ellen vétének, 10 frtig terjedhető bírsággal, vagy pedig 1 napi elzáratással fognak büntetelni. Hasonló büntetéssel sújtatnak azok, kik udvarukat tisztátalanul tartják, valamint azok is, kik a város területén lévő árkokba állati hullákat vetnek.

— Ki akar szállítani a csendőrségnek? A m. kir. III-ik számú csendőrkörlet lovai számára az 1891. évi december hó 1-től 1892. november végeig terjedő időtartam alatt megkívántató lótip (zab, széna és alomszalma) szükségletének szerződésileg leendő biztosítása tárgyában Budapesten VIII. ker. főherczeg Sándor-utca 28. sz. a. aug. hó 7-én írásbeli zárt ajánlatok útján tárgyalás fog tartatni. Békésmegyében állomásozó csendőrségnek B.-Gyulán 2920 adag zab, széna és alomszalma, Szeghalmon, Szarvason 2555, Orosházán, Gyomán, Tótkömlősen 2190 adag zab, széna, alomszalma az évi szükséglet.

— Sürgönyzők figyelmébe. Baross miniszter rendeletet adott ki, hogy a táviróhivatalnokok csak olyan sürgönyöket adjanak ki, a melyeken a czimzettnek vezeték és keresztnéve jól olvasható. Ha csak a vezetéknev foglaltatik a sürgönyökön, az ilyenek csak akkor adandók ki, ha czimzett nevének nyilvántartásáért 20 frt évdíjjal fizet. A Budapestre küldött sürgönyökre jó a lakást is kiírni, mert ha valamely kézbesítési kerületben több egynevű egyén lakik, a budapesti táviró igazgatóságnak rendelete szerint ezen sürgönyökkel ugy fognak elbánni, mint nem kézbesíthetőkkel.

Bizonylat.

Az »Első magyar gazdasági gépgyár részvénytársaság« telk. igazgatóságának
B u d a p e s t e n,
külső váci-út 7.

A czég által küldött 6 löcrejű eséplögarnitúrával igazán

nagyon megvagyok elégedve

Jobb munka, milyent a gép végez, alig képzelhető. A kik csak látják, mindannyian dicsérőleg és elismerőleg nyilatkoztak és valószínűleg ennek folytán megrendeléseket is fognak tenni.

Glagovtész (Aradm.), 1891. jan. 23.

Tisztelettel

Razon János s. k

Egész selyem mintázott foulard

1 frt 20 krtól 4 frt 65 krig méterfét (mintegy 450 különböző minta küld öltözék- vagy darab-számba, portó- és vámmentesen Henneberg G. gyári raktára (és és kir udvari szállító) Zürichben. Minrak forduló postával küldetnek. Levelekre 10 krajczáros levélbélyeg ragasztandó.

Irodalom.

„A magyar románok és a magyar nemzet“

czim alatt az »Egyetemi Lapok« mellékleteképpen megjelent a magyar főiskolák ifjuságának »Válasz«-a a bukaresti oláh egyetemi ifjuság által kiadott memorandumára, mely kétes források alapján egy idegen nemzet viszonyait ismertetle illetéketlenül s melynek czélja volt a magyar nemzetet szemérmetlen elragalmazással alnokol befeketéve állítani a művelt világ itelősége elé. Az ezen memorandumban foglalt rágalmozó kicsinyes vádakra felé, meg a magyarországi főiskolák ifjuságának

»Válasz«-a, mely tekintve a mult fejleményeinek érdekelt szakaszaiba, bonczolókése alá veszi a közélet egyes ágait: az oláhok helyzetét a közigazgatásban, a polgári és politikai szabadságban, az egyházban, s az iskolában, s hámulatraméltó logikával mutatja ki, hogy a bukaresti egyetemi ifjuság támadása méltatlan, a valóságnak meg nem felelő s az egész egy politikai gyűlöletesség sugalta pamphlet értékével bír.

Ezen válaszirát francia és német nyelvre lefordítva is megjelent s megküldött a külföldi főiskoláknak, hírlapoknak, s a politika, közélet és társadalom minden kiváló és illetékes tényezőjének. — A magyar példányok 30 krnak beküldése mellett a szerkesztőbizottságnál (Budapest, Tud. és Műegyet. Olvasókör, Lipót u. 25. sz. a.) rendelhetők meg. A begyűlt összegek az irat kiadása költségeinek fedezésére fordíttatnak, esetleg fennmaradó részletük a magyar ifjuság »Millenium-alap«-ja javára esik.

»Magyar Szabadalmi-Közlöny« című új szaklap indult meg Bergl Sándor fővárosi mérnök szerkesztésében s kiadásában, mely hasznos és elismerésre méltó missziót van bivatva teljesíteni hazánkban. Melegen ajánljuk az iparszaki újdonságok, nevezetesen a Magyarországon szabadalmat nem nyert külföldi találmányok iránt érdeklődő gyárosok és iparosok pártoló figyelmébe.

Juhay Antal fővárosi tanító előfizetési felhívását vettük az általa sok fáradsággal és anyagi áldozattal létrehozott s »A gyermek első tanítója« című 1. évi szeptember hó végén megjelenendő pedagógiai szakmunkár. Ezen hiányt pótló gyakorlati kézikönyvre, mely az elemi népiskola első osztályában kötelezett összes tantárgyak tanításának az első iskolai fegyelmezésnek és nevelésnek módját, valamint azon követelményeket ismerteti meg a szülőkkel és a nevelés-oktatás egyéb barátaival, melyeket az első oktatás anyaga tekintetében a ministeri tanterv támaszt — az iskolák igazgatóinak, vezetőinek s az iskolaszékek, valamint a tanügybarátoknak szives figyelmébe. Előfizetési ára: bérmentes küldéssel fűzve: 1 frt 50 kr, kötve: 2 frt. Az előfizetési pénzek legzélszerűbben postai utalványnyal a szerző nevére Budapest, VIII. ker. Kerpesi-út 71. szám, II. emelet, 23-ik lakásszám alá küldendők.

CSARNOK.

A magyar műzene megteremtése.

Hazánk kultúrtörténelmében örök időkre emlékeztetessé váltak a negyvenes évek. Minden téren az újjászületés tápasztható. A politika épen úgy szakít a régi iránynyal, mint a közigazgatás, a társadalmi élet azonban, mint a művészet. Csakhogy, míg az előbbiek már a mult századokban is közfelfigyeltem tárgyai, addig a művészet, különösen pedig a zenei, részint egyes kiváló emberek, részint kevés számú műkedvelő művelése alatt áll; s a nagy közönség annak fejlődéséről nemcsak hogy tudomást is alig vesz, de pártolásban épen nem részesíti.

A negyvenes években már, mint legtöbb tudományág és művészet, úgy a zene is egyike a hazafiasság ébresztésére és fenn-

tartására szolgáló eszközöknek. Magával hozta azt a korszellem átalakulása.

Ez időt megelőzőleg is van zene, még pedig az u. n. palotás zene, mely már vége felé jár s a népies irányú, melyet leginkább Lavotta, Csermák, Bihari és a cigányzenekarok műveinek. De olyan műzenéről szó sincs, mely magasabb czélok szolgálatában állana. Kiválóbb nevű művészeink, — amennyiben ilyenekről szólni lehet — mindannyian a klasszikus zene terjesztői. A zenészek pedig épen úgy, mint a műkedvelők, még csak álmodni sem mernek nemzeties irányú, széles alapokon nyugvó, kiterjedtebb műformákban mozgó zenéről, nem tartván képesnek s elég anyaggal rendelkezőnek a magyar zenét arra, hogy a művészet magasabb színvonalára emelhető legyen. — S hogy ilyen volt a közönséges felfogás, — még a műértők részéről is — ne csodálkozzunk rajta. Hogy is lehetett volna más, midőn nemzeti operánk nem volt s midőn az, a nemzeti színházzal egyidejűleg felállított is, — magyar művek hiányában idegen dalműveket volt kénytelen színre hozni. Ennek oka az, hogy nem voltak kiválóan magyaros irányban képzett ének- és zeneszerzőink. De hogy is lehetett volna ilyenek, midőn a Magyar műzene háta mögött még nem állott fényes mult, mely a fejlődést lehetővé tehetné volna. Meg kellett a magyar műzenét teremteni, még pedig úgyszólván semmiből, mert az anyagot kivéve, minden egyéb hiányzott, ami támaszpontot, irányt adott volna. Utörök kellett tehát, aki hosszas és alapos tanulmány — és hazafias lelkesedéssel legyen megáldva. Olyan férfura volt szükség, aki az ügy élére állva, mint vezérlő egyéniség, irányt, még pedig nemzeties irányt adjon; olyan emberre volt szükség, ki minden előző ilyenmű magyar mintá hiánya dacára is, kiváló művet alkotson, mely kijelölje az utat, megtörje a közönyösséget, elhallgattassa a gúnyolódók seregét, kiknek nem csekély száma volt, mint minden olyan esetben, melyben valami új irány kezd létrejönni valamely téren.

Ilyen embert küldött a gondviselés zenénk művelésére *Erkel Ferencz* személyében, ki a magyar műzene, különösen pedig az operazene, első valóságos alapítója, atyja, megteremtője.

Hogy e téren való, korszakot alkotó működését megértsük, ez irányban való tevékenységének jelentőségét felfoghassuk, ismernünk kell élete fejlődésének és munkásságának főbb s jellemzőbb eseményeit, eredményeit.

E legkiválóbb magyar zenész született Békés-Gyulán 1810. nov. 7-én. Atyja, a Wenckheim grófok békésmegyei uradalmanak egyik gazdatiszta volt, ki maga is kiváló képzettségű műkedvelő, ki a zene gyakorlatiában épen úgy, mint a komponálás terén alapos ismeretekkel bírt. Rosthy Albertnél, Békésmegye egykori alispánjának házában — ki szintén jó zenész hírében állott abban az időben — annak vonónégyes társulatában kiváló szerepet játszott az öreg Erkel. E társaság legnagyobb élvezetét találta Haydn, Mozart, Beethoven remekműveinek előadásában.

A gyermek még csak 7 esztendőse vala

akkor, de már elegendő idős arra, hogy a művészet termőképes talajra találjon lelkeiben. Atyjától sajátította el a zene alapvető elemeit. Miután a rohamosan haladó gyermeket atyja nem tudta már tovább oktatni, beadta őt a pozsonyi zenedébe, hol tanulmányait oly szép sikerrel folytatta, miszerint gyermek létére már Pesten hangversenyben lépett fel. Közönség és kritika egyaránt megbámulta gyönyörű technikája és alapos felfogása miatt. Ettől kezdve a zene lett vágyainak összessége. Mohón tanulta a nagymesterek műveit, de emellett nem feledkezett meg arról a zenéről sem, melyet a nép ajkáról tanult ismerni, melynek később művészi színvonalra emelődje lett.

Mint lánglelkű ifju, mindig azon gondolkozott, mint lehetne a magyar nép zenéjéből, — melynek a többi európaítól oly sok elütő, de előnyös sajátosságait ismerte fel — klasszikus színvonalra emelt műzenét teremteni. Lelke ily gondolatokkal volt eltelve, amidőn mint ifju hivatott meg a kolozsvári operai társaság karmesieréül, hol Brassai Sámuel barátsága s buzdító szavai csak használtak a fiatal művész törekvő szellemének.

De néhány év múlva, 1837-ben odahagyta Kolozsvárt, Pestre költözött, hol óradással s hangversenyek rendezésével foglalkozott, mignem egy szerencsés véletlen épeu azon helyre nem juttatta őt, a melyre az időben alkalmasabb erőket keresve sem találtak volna.

A pestmegyei alispán, Földváry Gábor buzgólkodása és fáradozása mellett életre kelt a magyar nemzeti színház. Ennek operai szakja szervezésével az egykori békési alispán, Rosthy Albert bízott meg, ki, mi természetesebb, mint az általa ismert Erkel Ferenczet bizta meg a karmesteri teendőkkel. Így jutott ő 1838-ban az ország első műintézetének élére, melyet európai niveaura emelt. Mindjárt azon kezdte, hogy kiváló művészeket szerződtetett, kikkel az akkori legjelesebb dalműveket adatta elő. De belátta, hogy ha a nemzeti színház zenei szempontból véve is beakarja tölteni hivatását, nem elégedhetik meg az idegen műveltség átültetésével, hanem főcélja, hogy a magyar dalművet kultiválja. De ilyen nem volt. Teremteni kell. S elhatározta magát, hogy megbirkózik a feladattal.

Ebbeli terveit közölte barátaival, akik, ahelyett, hogy buzdították volna, ama véleményüknek adtak kifejezést, hogy ez csak hüü ábránd, mert a magyar zene nem fejleszthető, magasabb czélokra nem alkalmas.

E gúncsolásokra ő „*Báthori Mária*“ című dalművével felelt, mely 1840. aug. 8-án adatott először. Közönség és műbírálat lelkesedéssel fogadták a szó valódi értelmében vett újdonságot. Szövegét Egri Béni írta, ki maga is képzett és népszerű zenész volt. Komoly irányú műve ugyan nélkülözi a drámaiságot; de a zene zamatos és magyaros volta, annak magas színvonalon való mozgás s a gyönyörű hangszerelés az, amik hecsessé tették. Senki nem is képzelte azelőtt, hogy lehetséges volna magyaros dallamokból operát alkotni. Ő megtette. De egyszersmint megmutatta az utat, kijelölte az irányt, melynek későbbi műveiben is hü követője.

Négy év múlva került színre második nagy dalműve: „*Hunyady László*“, szövege ugyanacsak Egressitől való.

Gyönyörű áriái miatt nagyon megkedvelte a közönség. Belső szerkezete hatalmas tehetség jeleit hordja magán, zenéjének rythmusai kiválóan magyarosak. Ez időbe esik „*Hunyady László*“ nyitánya, mely remekességben versenyezik a világirodalom e nemű legkiválóbb műveivel.

1861-ben „*Bánk bán*“ cz. operát nyújtotta, melyben tehetsége még fényesebb jeleit mutatta meg. Ki e művét ismeri, láthatja belőle, hogy az mind a színszerűség, mint nemes zene tekintetében első helyet érdemel irodalmunkban.

Kisebb jelentőségű műve „*Sarolta*“, mely után 1867-ben „*Dósa György*“ czimű operájával bizonyította be, hogy alkotó ereje nem fogyatkozott, sőt ellenkezőleg növekszik. 1874-ben május 20-án adatott *fiBran-kovics György*“ cz. nagy dalműve, melyről Ábrányi K. azt mondja, hogy vele a legihresebb operairók sorába lépett. Megvan benne az, ami egy nagy dalműnél első kelletik, t. i. a drámaiasság. Hangszerelése mesteri kézre valló. E művét követte „*Névtelen hősök*“ cz. operája, melyben különösen a „*takarodó*“ az, amely párját ritkítja a maga fajtájában.

A m. kir. operaház megnyitása alkalmával került színre „*István király*“ czimű dalműve. Mindama kellékek, melyek egy operát speciálisan magyarrá tesznek, megvannak benne; egyszersmind bebizonyította e művével, hogy mily kifogyhatatlan ügy a dallamalkotásban, mint a hangszerelés változatosságát illetően.

E rövidke ismertetés is elegendő arra, hogy láthassuk, mint teremté meg Erkel Ferencz a nemzeti operai zenét. Az utat megmutatta, melyre aztán későbbben többen léptek. Vele együtt működött *Doppler, Mosonyi* is megkísérelte, még pedig szép sikerrel művelés alá venni a zene ez ágát; hagyott is hátra „*Szép Ilonka*“ cz. dalművében olyan munkát, mely maradandóvá tette nevét. Azonkívül különösen az újabb időben ifjú erők tesznek kísérletet, meglehetősen sikerrel.

Gúspár Endre.

KÖZGAZDASÁG.

A szemzés.

(Vége.)

Kiválasztunk egy sima helyet s azon egy \perp alakú bevágást csinálunk, melylyel a kérget egészen átvágjuk (a fába azonban bevágni nem szabad. A két sarkot aa. ké-sünk hogyével kissé felváltasztjuk, a szem-paizsot beleillesztjük s alulról felfelé mind-addig toljuk a kéreg alá, míg a szempaizs alsó vége az alanyon ejtett keresztbevágá-sig ér s abba belezökken.)

Ezután a szemzés rafia-háncsossal vagy pamutfonallal bekötöztetik, de beviászolva nem lesz. A műtétet lehetőleg gyorsan kell keresztül vinni, nehogy a vágott részek a levegőnek sokáig kitéve élenyüljenek.

A szem az alany északi vagy keleti oldalán lesz betéve, hogy a nap heve ki ne szárita. Ennek megakadályozása végett a szempaizs levélszárára egy levelet is lehet tűzni.

Ha az alany igen tuskés volna, ezeket egy-két héttel a szemzés előtt le kell tisztítani, nehogy a szem betevésénél akadályul szolgáljanak.

Hajtó szemzésnél a cél az, hogy a szem mielőbb kifakadjon, azért az alany a betett szem felett, mindjárt a szemzés befejezte után 14—16 ctm. magasságban levágatják, hogy a nedvek a betett szem felé tereltesse, midőn az több táplálékban fog részesülni. A meghagyott csonkról minden szem eltávolítatik, nehogy azok kihajtván, a nemes szemtől vonják el a táplálékot. Ezen csonk azért lesz meghagyva, hogy ahhoz a nemes hajtás minthogy karóhoz hozzáköttesék, júliusban azonban, midőn a nemes hajtás már kellőleg megerősödött, ezen csonk közvetlen a nemes hajtás felett levágatják s az így támadt seb oltóviasszal lesz bekenve.

Alvó szemzésnél a betett szemnek azon évben kifakadni nem szabad, mert a gyenge hajtás télen át okvetlen elpusztulna, e miatt az alanyt a szem betétele után nem csonkítjuk meg, hanem érintetlenül hagyjuk, ennél fogva a nedvek nem fognak a betett szem felé terelteni, nem fog az több táplálékban részesülni s kifakadásra ingerelteni (csak annyi táplálékban fog részesülni, mennyi az alany nyali összeforrá-dáshoz szükséges). Az alany ez esetben csak jövő évben kora tavasszal lesz meg-csonkítva s a csonk júliusban eltávolítva.

A \perp alakú bevágás két sarkán a kérget nem szabad a függélyes vonal egész hosszában felváltasztani, mint azt sokan teszik, mert ez esetben az alanyon igen nagy seb ejtetik, hanem csak annyira, hogy a szempaizs felső vége alá férjen, a további utat a szempaizsnak magának kell megosi-nálni, így az szorosabban áll az alanyon s az összeforrás biztosabb.

A paizs betéte után 12—14 nappal, ha a szem megeredt, a szempaizson lévő levélszár magától, vagy csekély érintésre leesik, ha ellenben a szem elromlott, a le-vélszár összefonnyad s még ezen időn túl is erősen függ a paizson. A siker biztosí-tása végett tanácsos az alanyba több szem-et betenni.

2. A vesszős szemzés ugyanoly módon történik, mint a fás szemzés, csak hogy az alany felváltasztott kérge alá nem a kéreg-paizs, hanem 2—3 szemmel ellátott vessző-darab lesz letéve.

Lehet télen szedett oltóvesszőkkel ta-vaszkor s ugyanazon évben nőtt, teljesen megért hajtással augusztusban alvóra sze-mezni, utóbbi esetben csak rövid hajtást, vagy hosszabb hajtásnak a végét használ-hatjuk, itt ugyanis az oltóvesszőnek felső végét megcsonkítani nem szabad (a végső szemnek okvetlen rajta kell lenni), mert ha az oltóvessző felső vége le volna vágva, az könnyen beszáradna, mielőtt még az alany nyali összeforrás megtörtént volna.

A vesszős szemzésnél szintén csak a levéltányérok lesznek az oltóvesszőről le-vágva, a levélgyekek rajta maradnak.

Az oltóvessző úgy lesz elkészítve, mint a párosításnál, t. i. $1\frac{1}{2}$ —2 cm. hosszú rézsutvágással (a télen szedett oltóvesszők-nél a metszlap széleiről a kemény felhámot keskeny vonalban szintén levágjuk, hogy a szívacszerű zöld állomány jobban kilássék), de arra ügyelni kell az oltóvessző megfa-

ragásánál, hogy a szemek ne a metszlap felett, hanem oldalt álljanak, mert ha a metszlap felett szem volna, az befelé az alany felé nézne s kihajtván, az oltóvesszőt helyéből elmozdítaná.

Vesszős szemzéssel sokkal vastagabb alanyokat lehet beoltani, mint fás szemzés-sel, csak hogy az alany kérgének mindig sí-mának kell lenni.

A kéreg az alanyon \perp alakban lesz felvágva, tehát megfordítva, mint a fás szemzésnél s az oltóvesszőt felülről lefele toljuk a felváltasztott kéregajkak alá. A be-kötözés rafia-háncsossal történik s valamint a tavaszi oltás, melyet télen szedett oltó-vesszőkkel eszközölünk, úgy az őszi, azaz alvóra oltás is, oltóviasszal lesz bekenve.

Tavaszi oltásnál az alany azonnal meg lesz csonkítva. őszi oltásnál ellenben érintetlenül hagyatják, mint az már fentebb elő-adatott.

A szemzés alatt előtörő vadhajtásokat keletkezésükkor azonnal el kell távolítani, nehogy azok a nemes hajtásból a táplálékot elvonják. Mihelyt a nemes szemből, vagy szemekből előtörő hajtások 6—8 ctm. hosszúságra növekedtek, a kötélék felbon-tatják s el lesz távolítva, nehogy az alanyba igen bevágjon.

Magyar Kertész.

Vasuti menetrend.

Érvényes 1891. június 1-től kezdve.

	5901*) sz.	5911. v.	5913. v.
Szarvas	indul:	9:34 d. e.	10:50 d. e.
Mező-Túr	érk:	10:20	11:40
		2:32	
	5902*) sz.	5912. v.	5914. v.
Mező-Túr	indul:	5:10 d. u.	12:36 d. u.
Szarvas	érk:	5:56	1:22
		4:06	

*) Egyelőre nem közlekedik.

401. gy. 403. sz. 405. sz. 421. v.

Arad	ind:	8:24 d. e.	11:18 d. e.	9:05 este	—
Csaba	érk:	9:24	12:50	10:50	—
	ind:	9:29	1:15 d. u.	11:05 éj.	—
Mező-Túr	érk:	10:33	2:42	12:49	—
	ind:	10:34	2:50	12:53	7:09 reg.
Szolnok	érk:	11:19	3:56	2:06	9:06 d. e.
	ind:	11:27	4:15	2:21	—
Budapest	érk:	1:25	7:20 est.	5:50 reg.	—

402. gy. 404. sz. 406. sz. 422. v.

Budapest	ind:	1:50 d. u.	8:15 d. e.	9:50 este	—
Szolnok	érk:	3:48	11:04	12:53 éj.	—
	ind:	3:57	11:14	1:05	5:40 d. u.
Mező-Túr	érk:	4:42	12:17 d. u.	2:06	7:46 est.
	ind:	4:43	12:24	2:09	—
Csaba	érk:	5:46	1:48	3:33	—
	ind:	5:52	2:13	3:53	—
Arad	érk:	6:52 este	3:45	5:24 reg.	—

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

VARGA JÓZSEF.

Egy jó házból való
13—14 éves fiu

tanonczul

azonnal felvétetik.

LAUDISZ GYÖRGY
pokrócz és tarisnyakészítőnél

Benedict Schroll Fiai Chiffon és Pamut-vásznak FŐRAKTÁRA.

Csipke-függönyök gyárilag tisztítását portamentesen eszközölöm.

Besenczky Kálmán

Szarvason, a főpiacztéren
ajánja dusan berendezett
divat-, vászon-, béléss-, kézmű- és
rövidáru-raktárát

Nagy választék:

Rumburgi, Irhoni, Creász és Fonalvásznakban mindennemű női- és férfi-fehéreneműek.	Valódi Cozmanosi, jó mosó Creton Toil és Satinok. Francia batisztok és Zephirek.
Ingek, Gallérok, Kézeltők és nyakkendők.	Minden színű selyem surak, dísz-selymek bársonyok, arany, ezüst és sinordiszek.
Cérna-kanavász, Serge, Zephír és Oxfordok.	Fekete ternok, divatos fekete és színes női ruha- szövetek.
Fehér és színes ebédlő- és kávéasztal-készletek.	Selyem, szövet, mosó, harasz és gyapju-kendők.
Frotir és vászon Törölközők.	Férfi ruhára, mosó szőr és gyapjuszövetek
Paplanok, paplanlepedők, Flanel-takarók, Szalmazsák, Matraczok.	Női- és férfi harisnyák, válfüzők (Mieder) legyezők.
Tapestry, Hollandy és Manila futó soffa és ágy- Szőnyegek, Pokróczok.	selyem és bőr, csattos és tambolirozott kesztyűk.
Ágy- és Asztaltakarók, Jutte- és Bouret-szövetek.	Valódi brüsseli Volensien Spanyol Giptúr és sweiczi himzések.
Tunisz, selyem és Csipke függönyök.	Férfi-, női- és gyermek valódi Dr. Jäger alsóruhák.
Fa- és zsinor-függőnytartók.	Irhoni vászon és színes szélű zsebkendők, mindennemű selyem és bársonyszallagok.
Legujabb divatú selyem női- és férfi napernyők és esőernyők.	

a Dolfus Mieg és Társa, valódi francia D. M. C.

hímző, kötő és horgoló pamutjainak nagy raktára.

Előrajzolt kézimunkák és hozzá való anyagok, és gummi-lepedők.

Minden szabó-kellékek legjutányosabb árban.

Kiházasítási- és Csecsemő kelengyék összeállítását a legapróbb részletekig pontosan eszközölöm.

Bátor vagyok ez alkalommal a nagyérdemű közönség szíves figyelmét felhívni, hogy a *Hageter Gusztáv* üzlete átvételéből

még raktáron levő áruimat tetemesen leszállítottam.

Menyasszonyi kelengyék, női és férfi-fehéreneműek és felső ruhák elkészítését az eddigi tapasztalataim alapján, saját szigorú ellenőrzésem alatt mindenkor a legjobb minőségű anyagból készítettem és úgy kivittem, valamint a

legsolidabb határozott árak mellett

oda fogok törekedni, hogy szoliditásom által a nagyérdemű közönség teljes bizalmát kiérdemeljem és azt cégem jóhírnevének fenntartására biztosíthassam.

Nem mulaszthatom el megemlíteni, hogy az üzletemben elő nem forduló cikkek vagy minták beszerzését bármikor készséggel eszközölni fogom.

A nagyérdemű közönség becses pártfogását kérve vagyok

kiváló tisztelettel

Besenczky Kálmán.

20—8

Gyászruhák elkészítését alkalomával 24 óra alatt elvállalom.

1 pár férfi vagy női 2 gombos Glacé-kesztyű 80 k.